

Grensverleggend

Eastbourne Pier, East Sussex, in september 2011. Een brand verwoestte afgelopen week een deel van de pier in Zuid-Engeland.

Foto Simon Roberts

Brighton West Pier, East Sussex, april 2011.

Foto Simon Roberts

Boscombe Pier, Dorset, juli 2011.

Foto Simon Roberts

Cleethorpes Pier, Lincolnshire, september 2012.

Foto Simon Roberts

Penarth Pier, Zuid-Wales, juli 2012.

Foto Simon Roberts

Ryde Pier, Isle of Wight, mei 2012.

Foto Simon Roberts

Simon Roberts

Foto Matteo di Giovanni

In Nederland zo goed als uitgestorven, in Groot-Brittannië (weer) gekoesterd als nationaal erfgoed: de pier. Wat hebben Britten met pieren en waartoe dienen ze eigenlijk? Simon Roberts, die alle Britse pieren fotografeerde, legt uit.

PATRICK VAN IJZENDOORN

Uit de luidsprekers klinkt Paul McCartney's Mull of Kintyre, een oude dame likt aan een zuurstok en zeemeewuven loeren op een stukje slappe friet. Een peuter tuurt door de gleuven van de houten loopplanken naar het zeewater. Het is zomer op de pier van Brighton.

'Toen ik zo oud was, in de jaren zeventig, liep ik hier ook, op dezelfde planken', zegt de vader van de peuter, de fotograaf Simon Roberts (40). 'Met mijn grootouders, die hier uit de buurt komen. Zo heeft iedere Engelsman wel een herinnering aan een pier. Ze maken deel uit van ons collectieve geheugen.'

De afgelopen vier jaar heeft Roberts dat geheugen gefotografeerd. Zijn fotoboek Pierdom is een alomvattende studie van de 58 pieren die Groot-Brittannië nog rijk is, voor het grootste deel uit het Victoriaanse tijdperk. 'Zelfs die daar', zegt hij, wijzend op de majestueuze ruïne van Brightons West Pier, die elf

jaar geleden in vlammen is opgegaan, 'het is bijna een Lost Pier. Bij elke storm breekt er een stukje af, maar wij Brightonians zijn dol op deze pier en beschouwen elk initiatief om hem af te breken als een belediging.'

Zijn pierstudie is een bijgevolg van zijn fotoboek *We English* (2009), waarin hij vastlegde hoe zijn landgenoten hun vrije tijd invullen. Dat bracht hem niet alleen langs zwemmers, kasteelbezoekers en vogelkijkers, maar ook bij pierewaaiers in de volksbadplaats Blackpool. Een vriend van hem, die erdoor was gecharmeerd, suggereerde een fotoboek te maken over pieren.

'Tot mijn verbazing is het honderd jaar geleden dat een dergelijke fotoserie voor het laatst gemaakt is, door de Victoriaanse fotograaf Francis Frith, de man van het eerste fotoalbum ooit.'

Het was niet Roberts' bedoeling een reeks ansichtkaarten te maken. 'Ik wilde de context laten zien van de pieren; wat ze hebben betekend en nog steeds betekenen voor de Engelsen. En wat ze over ons zeggen. Om die reden gebruik ik een grootformaatcamera met negatieven van 10 bij 12 centimeter, een andere Victoriaanse uitvinding. Zulke foto's geven een beter beeld van de sociale en economische omgeving. Op de achtergrond staan staalfabrieken, varen containerschepen, arriveren veerboten en liggen zonneaanbidders.'

Om te laten zien wat een pier allemaal moet doorstaan, heeft Roberts zijn foto's het hele jaar door genomen. 'Toen ik in Worthing was, kon ik mijn camera amper stilhouden door een sneeuwstorm en in Aberystwyth moest ik na een reis van negen uur nog uren wachten totdat de mist was opgetrokken.'

En verder heeft Roberts, zoals hij het formuleert, allerlei perspectieven gebruikt. 'Je moet naar de pier luisteren, was het

advies van een vriend. De ene keer stond ik daarom op een klif, de andere keer onder de pier. Soms op een balkon van mensen die op de pier uitkijken.

Pierdom is een teken van de toenemende belangstelling voor pieren. Veel aandacht ging onlangs uit naar de 200ste verjaardag van de oudste nog bestaande pier, die van Ryde op het eiland Wight. Typerend is ook dat een groot sportkanaal de pier van Penarth, door de National Piers Society gekozen tot pier van het jaar, als decor koos voor een reclamecampagne met Gareth Bale, 's wereld duurste voetballer. De pier van Hastings, waar eind jaren zestig Pink Floyd en The Rolling Stones speelden, is gekocht door plaatselijke bewoners.

Het past in een bredere waardering van het Victoriaanse erfgoed. De meeste pieren waren aanvankelijk aanlegsteigers voor de pleziervaart, maar al snel werden ze een bestemming op zich, een ietwat excentrieke plek waar de Victoriaanse vakantiegangers over het water konden flaneren zonder zeeziek te worden. 'En de kop van de pier is van oudsher de ideale locatie voor een ondeugend, gestolen kusje', zegt Robert. Voor de Victoriaanse ingenieurs was het ondertussen een kans hun vernuft te tonen.

'Er school ook een Empire-mentaliteit achter. Met die pieren lieten we bij wijze van spreke onze koloniën zien, konden we onze grenzen nog verder vergroten. Voor kuststeden was het de enige manier om te groeien, om nog wat extra te verdienen aan de zee.'

De grote bloei kwam met de aanleg van spoorlijnen. 'Brighton, de speeltuin van koning George, is altijd een vakantieoord geweest, maar met de uitbreiding van het spoornetwerk konden ook de arbeiders naar de kust. De pieren werden in feite het verlengde van de spoorwegen en zo zien ze er ook uit.'

Uiteraard ontstond er een

klassenonderscheid. 'Blackpool was bijvoorbeeld het domein van de arbeidersklasse, de gegoede burgerij recreëerde iets verderop, op de pier van Lytham.'

Het verval zette zich in de jaren zestig in, toen goedkope vluchten naar Spaanse badplaatsen voor de teloorgang zorgden van steden als Blackpool, Brighton en Bournemouth. De laatste jaren is er een zekere herwaardering waarneembaar. Met spijt constateert Roberts dat pieren als Southend en Weston-super-Mare zijn veranderd in 'veredelde kermisattracties'.

Het is erg kostbaar om een pier te exploiteren, reden dat er sinds de oorlog maar twee zijn bijgekomen, in Deal en Boscombe. Beide zijn niet opgetrokken uit gietijzer maar uit beton. 'De pier van Totland werd te duur voor de gemeente en is nu gekocht door een man die op de kop van de pier een huis heeft neergezet.' Roberts' favoriete pieren zijn die van Southwold en Teignmouth, waar door de eenvoudige attracties een Victoriaanse sfeer hangt. Tevens koestert hij een zwak voor de jubilerende pier van Ryde, waar afgedankte metrowagons rijden.

De afgelopen jaren heeft Roberts foto's gemaakt van de gevolgen van de kredietcrisis, de verkiezingscampagne van 2010 die uitmondde in de eerste coalitieregering sinds jaren, over de vrijetijdsbesteding, over immigratie en over de mogelijke breuk met Schotland. 'We maken een unieke periode mee en voor het eerst moeten wij Engelsen over onszelf nadenken, over wie we zijn en waar we heen gaan. In dat kader vervult de pier een symbolische functie, als enige plek waar we naar ons land kunnen kijken.'

Pierfoto's van Simon Roberts zijn vanaf 11/9 te zien op het fotofestival van Breda.

simoncroberts.com/work/pierdom